

Васьківська Галина,
д. п. н., старший науковий співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ЕФЕКТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Освітнє середовище вищого навчального закладу, що розвивається завдяки ІКТ, потребує сучасних технічних засобів навчання, що є нагальною потребою, задоволення якої уможливить повноцінну реалізацію зазначених основоположних видів компетентностей. Як результат - сформуються професійні вміння майбутніх учителів.

Дослідники зазначають, що освітнє середовище є складною системою, що «акумулює не лише комунікаційні, комп'ютерні, організаційні ресурси, а й інтелектуальний, культурний потенціал вищого навчального закладу, функціональну інфраструктуру, яка забезпечує єдиними технологічними

засобами діяльність викладачів і студентів» [3, с. 6]. Тож важко уявити ВНЗ, де не створюються інформаційні освітні середовища, що покликані «надавати можливість для самореалізації інтелектуально розвиненої особистості <...> Таке середовище має служити фундаментом для організації сучасного навчального процесу» [3, с. 48]. І далі: «інформаційне освітнє середовище визначається, з одного боку, як програмно-технічний комплекс, а з іншого боку, як педагогічна система. Отже, в процесі розробки інформаційного освітнього середовища мають розв'язуватися не лише інформаційно-програмно-технічні, а й психолого-педагогічні проблеми» [3, с. 49].

Наприклад, І. Зязюн зазначав, що «випереджальними темпами необхідно розробляти навчально-методичне і апаратно-програмове забезпечення для всіх форм стаціонарних занять (лекції, семінари, практики, контроль знань, самостійна робота, самоучіння), дублюючи його версії в локальному і дистанційному варіантах» [2, с. 12].

Мета статті - зацентувати увагу на важливості ІКТ як засобу ефективної підготовки майбутніх учителів.

Викладання дисциплін під час аудиторних занять (відпрацювання умінь і навичок навчальної/практичної діяльності під час семінарів, тренінгів тощо) з використанням ІКТ не стає легшим для професорсько-викладацького складу ВНЗ, що зумовлено особливостями використання відповідних засобів і недостатньою їх кількістю. Щонайперше, такі засоби вимагають високого рівня користування ними й умінь не просто «заклучат в цифру» зміст дисципліни, а кваліфіковано алгоритмічно вибудовувати відповідний супровід задля ефективного навчання студентів. Занепокоєння з цього приводу висловлювалися науковцями неодноразово.

Вільне володіння ІКТ, достатньо професійне застосування відповідних засобів забезпечить викладача від втрати аудиторної реальності, тож він не залишатиметься поза «тут і тепер» - не буде поза інтеракційними процесами, а отже, не втрачатиме зв'язку зі студентами під час навчання. Засоби інформаційно-комунікаційних технологій (ЗІКТ) стають помічниками-посередниками у передачі важливої професійної інформації, формуючи потрібні професійні вміння майбутніх учителів. Саме це є водночас умовою і вимогою, адже молоде покоління, вільніше почуваючи себе в кіберпросторі, швидше здатне опановувати ІКТ з обробки і перетворення інформації, професійніше використовувати відповідні пристрої і механізми. Відтак, вибудовуються принципово нові стосунки між викладачами, викладачами і студентами, між самими студентами. Суб'єкт-суб'єктність за такої організації освітнього середовища вищого навчального закладу виходить за рамки усталеного бачення. Це змушує до обопільного освоєння інших (різних, нових) форм викладацько-навчальної діяльності.

Отже, ЗІКТ, модернізуючись й оновлюючись, зумовлюють перебудовування діяльності у вищій школі, позначаються на її формах і методах, вимагають переструктурування і переосмислення змісту самих дисциплін. Персональний комп'ютер як машина-тренажер стає ще й безкомпромісним репетитором і мотиватором самонавчальних дій. За безпосереднього навчання в аудиторії слід

використовувати комп'ютер з метою моделювання процесів, за яких активізується рефлексійно-пізнавальна активність суб'єктів навчання.

Однак, зауважене не означає, що роль викладача у такому навчальному процесі зменшується чи нівелюється. Навпаки, психолого-педагогічні аспекти використання ІКТ, де комп'ютер є основним засобом, потребують пильності з боку професіонала, оскільки уможливується реалізація таких навчально-освітніх завдань, розв'язання яких потребує задіявання набагато смілих процесів і за коротший час. Наприклад, «навчання <-> тренування», «демонстрування <-> імітування», «моделювання <=> експериментування» тощо. Зазначені пари процесів не є стійкими і безумовними, вони можуть змінюватися залежно від дидактичних завдань, адже «процес засвоєння знань <...> є нелінійним, неоднозначним, синергетично зумовленим» [1, с. 152]. Тож і процес навчання засобами ІКТ і самонавчання студентів, формування їхніх професійних умінь і навичок є водночас і взаємодоповнюваним, і синергетично зумовленим.

Перспективи професійної діяльності майбутніх учителів безпосередньо залежать від розвитку комп'ютерних макротехнологій і вмінь користуватися ними і використовувати їх для досягнення конкретних цілей. Якісна підготовка таких фахівців детермінується, з одного боку, ЗІКТ і відповідними навчальними комп'ютерними технологіями, а з іншого, матеріально-технічним забезпеченням сучасної школи, де багатопрофільність педагога як класного керівника, викладача курсу за вибором, керівника гуртка має узгоджуватися з вузькою спеціалізацією з викладання конкретного предмета. Оскільки ІКТ-забезпечення освітнього середовища загальноосвітнього навчального закладу може не виправдати очікувань молодих учителів, то й цьому аспекту слід приділяти увагу під час підготовки майбутніх учителів.

Список використаних джерел:

1. Васьківська Г. О. Формування системи знань про людину в учнів старшої школи: теорія і практика монограф. [Текст] / Г. О. Васьківська. - К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. 2012. - 512 с.
2. Зязюн І. А. Антропологічний вимір комп'ютерних технологій [Текст] / І. А. Зязюн // Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи: зб. наук. праць. - Ч. 1 / [за ред. М. М. Козяра, Н. Г. Ничкало]. - Львів : ЛДУ БЖД, 2009. - С. 6-13.
3. Освітнє середовище для підготовки майбутніх педагогів засобами ІКТ: [монограф.] / [авт.: Р. С. Гуревич, Г. Б. Гордійчук, Л. Л. Коношевський, О. Л. Коношевський, О. В. Шестопал] ; за ред. проф. Р. С. Гуревича. - Вінниця : ФОН Рогальська І. О., 2011. - 348 с.

Васьківська Олена,

аспірант Інституту педагогіки НАПН України

РОЗВИТОК УМІНЬ ДІАЛОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ: ТЕХНОЛОГІЯ СИТУАЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У процесі розв'язання проблемних питань, що породжують внутрішні і зовнішні діалоги, відбувається розвиток умінь діалогічного спілкування.